

Z redakčného stola Muránskych novín

Milí čitatelia,
dovoľte nám týmto „RETRO“ vydaním Muránskych novín, vziať Vás späť do histórie. Či už v podobe znovu vydania niektorých pamätných článkov zo začiatkov prvých rokov vydávania novín alebo nových článkov v ktorých spomíname na roky minulé.

Redakcia Muránskych novín

Redakčná rada začínala v tomto zložení: Mgr. Ružena Svoreňová, Mgr. Juraj Kochjar, Adela Michalská, Pavol Mláky, Janka Spišáková, Janette Fedorková, Katarína Labošová, Radovan Matajz a Bc. Janka Hajdúková, Jozef Slepíčka (grafické spracovanie).

Po týmto názvom čitateľom Muránskych novín boli približované zámery a oznamy redakcie. Prihovárali sa vám i jednotliví členovia redakcie našich obecných novín.

Pripomeňme si jednotlivých členov:

Vedúca redakcie

Mgr. Ružena Svoreňová.

Z čoho máte radosť a čo vás znepokojuje ako člena redakcie?

„Vždy ma povzbudí záujem čitateľa o riešený problém v článku. Keď si svoj názor naň nenechá iba pre seba. Často, bohužiaľ, ľuďom chýba odvaha zobrať do ruky pero a s vlastnoručným podpisom uviesť svoje pre a proti. Niekedy ma trápia piliši rozsiahle príspevky od prispievateľov aj grafická stránka - obyčajne je na vine novinársky škriatok, zásluhou techniky je na svete napr. pravopisná chyba, vynechané slovo atď.“

Aký je profil redaktora ?

„Považujeme za prirodzené, že ľudia sa zaujímajú o osobnosť, ktorá sa skrýva za uverejnenými

článkami. Skúmajú, či má na to, o čom píše, pátrajú po zákulisí jeho práce. Ja osobne sa venujem dopisovateľskej činnosti aktívne asi 40 rokov, vlastne už ako študentka gymnázia som stála pred dilemou, kam po jeho skončení. Vtedy som pred novinárstvom dala prednosť filozofickej fakulte. Svoju koníčku od detstva – písaniu zostávam verná. Príspevky nepočítam – boli určené mestskej, regionálnej i celoslovenskej tlači. Veľmi si želim, aby šancu informovať o zaujímavostiach, propagovať úspechy využívali všetci naši občania.“

(Muránske noviny 1/2008, str. 4)

V čísle 2/2008 našich obecných novín čitateľom predstavujeme člena redakcie a poslanca obecného zastupiteľstva Ing.

FRANTIŠKA LUKÁŠA, najmä jeho názory, postrehy, aktivity.

Z čoho máte radosť a čo vás znepokojuje ako člena redakcie?

„Potešil ma záujem o prvé číslo Muránskych novín, čitatelia ho už pomerne dlho očakávali. Redakcia a ani ja osobne som neočakával len pozitívne ohlasy, čo je prirodzené, lebo nie všetci máme na tú istú vec rovnaký názor. Tlačovinové dieťa je už

na svete a je našou povinnosťou skvalitňovať jeho obsah po každej stránke. Verím, že náš redakčný tím zodpovedne pristupuje k obsadeniu jednotlivých tematických stránok novín. Výzvy pre prispievateľov boli avizované už v priebehu januára, a tak neobstoja názory, že sa prezentujú názory len redakčnej rady. Prispievať a doručovať postrehy zo života je od každého, kto sa chce prezentovať aj naďalej vítané.“

Aký je profil redaktora?

„Ako člen redakčnej rady a poslanec obecného zastupiteľstva mám dôležitú úlohu vykonávať určité spojiť medzi redakciou Muránskych novín a zastupiteľstvom Obecného úradu v Muráni. Môj záber na spoločenské dianie je pomerne široký, lebo som predsedom kultúrnej a športovej komisie pri OZ v Muráni, členom ZO SZPB v Muráni, predsedom DHZZ, predsedom klubu strany Smer – SD v Muráni, členom DV Jednota COOP a profesionálne pôsobím ako riaditeľ Združenej strednej odbornej školy v Revúcej. Z uvedeného vyplýva, že mám rozvinutý vzťah k mládeži, ale aj iným skupinám obyvateľov obce. Svojou publikačnou prácou chcem prispieť k informovanosti, zatraktívneniu rôznych zaujímavých kultúrnych a športových aktivít v našej obci, aby život v Muráni bol krajší a plnohodnotnejší.“

(Muránske noviny 2/2008, str. 1)

V čísle 3/2008 našej obecnej tlače sa čitateľom prihovára členka redakcie **ADELA MICHALSKÁ**, (zomrelá) naznačuje svoje predstavy o obsahu novín, obra-

cia sa na všetky vekové kategórie občanov, najmä však na našu mládež. Približuje zároveň vlastné dlhoročné dopisovateľské aktivity.

Z čoho máte radosť a čo vás znepokojuje ako člena redakcie?

„Muránske noviny si pomaly nachádzajú okruh čitateľov aj prispievateľov. Čoraz viac čitateľov prejavuje záujem nielen si v nich čítať, ale svojimi príspevkami sa podieľať na ich popularite. Približuje si, že koľkí píšú, kreslia, komponujú iba do šuplíka. Hoci v našej obci žije veľa starších občanov a tých ešte skôr narodených, máme tu aj veľa šikovných a schopných mladých ľudí. Chceme o vás vedieť viac! Preto vyžívam všetkých stredoškolákov aj vysokoškolákov – dajte nám o sebe vedieť. Ako a kde študujete, čím sa zaoberáte vo voľnom čase. Zaujímá vás život vo vašej obci? Porovnajte ho so životom v meste. Čo je doma lepšie ako vo svete? A naopak – čo by ste tu chceli zmeniť?

Iste viacerí z vás brigádovali, žili a pracovali 1–2 roky v zahraničí. Čo vám dali tieto skúsenosti? Podelte sa s nami o všetko zaujímavé, poučné, veselé i smutné. Iste máte množstvo príhod. Dajte svoje myšlienky na papier, pochváľte seba, priateľov alebo i pokritizujte. Mám radosť, keď sa občania zaujímajú a túžobne očakávajú každé nasledujúce číslo. Ja osobne som rada, že sa môžem podieľať na tvorbe Muránskych novín.“

Aký je profil redaktora ?

„Prvé moje kontakty s písaním, s literárnou tvorbou siahajú do školských lavíc. Neskôr moja publikačná činnosť pokračovala

v Učiteľských novinách, v časopise Vychovávateľ, v Revúckych listoch. V Muránskych novinách mám na starosti stranu Zo života základnej a materskej školy a nadväzujúce na ňu Školoviny. Bohatá a pestrá činnosť žiakov základnej školy ma bude vždy motivovať k písaniu zaujímavých príspevkov. Mojm koníčkom zostáva enviromentálna výchova. Vo svojej práci mám vždy na pamäti výrok istého múdreho človeka, ktorý tvrdil, že aj tá myšlienka je nepotrebná, ak si nenájde cestu k ľuďom!“

(Muránske noviny 3/2008, str. 1)

V poslednom tohtoročnom čísle 4/2008 našich obecných novín sa svojimi názormi, postrehmi, zamieraním svojej činnosti v redakcii čitateľom predstaví jeden z jej najaktívnejších

členov **PAVOL MLÁKAY**. Vo svojej výpovedi naznačuje nielen hlavné poslanie muránskeho štvrťročníka, ale vyjadruje aj vieru, že témami, ktoré sú jeho srdcovou záležitosťou, si získa svojich priaznivcov.

Aký je profil redaktora?

„Aby človek mohol písať hodnotné a zmysluplné články, musí mať veľkú slovnú zásobu, ktorú získa čítaním. Tam môže odpozeráť prácu spisovateľa, redaktora, dopisovateľa a neskôr pri vlastnej publicite využiť ich štýl. Tak to bolo aj v mojom prípade, lebo už od malička som mal záujem o pútavé cestopisné a detektívne romány a neskôr o čítanie dennej tlače, ktorú som prečítal od prvej do poslednej strany, na ktorej boli komentáre aj zo športu. Kedže som sa venoval aj aktívnemu pôsobeniu v telovýchove, získal som mnoho skúseností z práce redaktorov rôznych médií, a tak som začal prispievať do Východoslovenských novín, Zory Gemera, Revúckych listov, poskytoval som rozhovory do Slovenského rozhlasu, kde išlo prevažne o komentáre zo športových podujatí a propagácie nášho okolia. Napísal som aj pár úvah o prístupe k ochrane životného prostredia, čo je mojou srdcovou záležitosťou a o dnešných medziľudských vzťahoch. Chcem veriť, že moje

články padnú na úrodnú pôdu a získajú si svojich priaznivcov. Na záver chcem sa ospravedlniť našim čitateľom za zaúradovanie redakčného škriatka, ktorý zámenou alebo chybou v slove, zmení význam alebo súvislosť vety, čo sa v posledných mojich komentároch často vyskytlo. Ďakujem.“

(Muránske noviny 4/2008, str. 1)

Mgr. JURAJ KOCHJAR

Keď som dostal od šéfredaktorky požiadavku, aby som sa vám prihovril v rámci rubriky určenej pre členov redakčnej rady, zamýšľal som sa, čo mám písať, aby som vás nenudil. Nevieť, či sa mi to aj podarí. V prvom rade by som sa vám chcel poďakovať za priazeň, ktorú preukazujete vašim novinám, bol by som veľmi rád, keby ste ich považovali za svoje, našli si v nich to, čo vás zaujme, ale keby ste sa stali aj prispievateľmi do nich, aby boli plné potrebných informácií, postrehov, rád, dobrých nápadov atď. Aby nikdy neboli zaujaté, vždy len pravdivé, a tak jednoducho srdcu vám blízke. Ja osobne nemám skúsenosti s prácou v novinách. Počas svojho 40 ročného pôsobenia v školstve ako učiteľ prevažne fyziky som mal celkom iné povinnosti, ktoré ma plne zamestnávali a boli úplne odlišné od spolupráce s novinami. Teraz, keď som už na dôchodku a mám oveľa viac času, snažím sa ho účelne využívať. Preto, keď sa chystala spomienka na nedožitie sté výročie narodenia nášho Bystríka Muránskeho, chcel som niečím prispieť, a tak som z jeho pozostalosti do elektronickej podoby spísal jeho dielo, aby sa mohlo vydať knižne. Tiež som sa chcel podieľať aj na samotnej spomienke, tak som začal písať. Najprv pesničky, rýmované texty na jeho oslavu a zverboval som skupinku mužov, aby sme mu ich aj zaspievali. Odvtedy vzniklo už dostatočné množstvo rôznych textov na oslavu Muráňa, Slovenska, vlasteneckých i žartovných, s ktorými obohacujeme repertoár našej hudobnej skupiny mužskej i ženskej a spoločne vystupuje-

me v obci i v okolitom regióne pri rôznych príležitostiach. A čo ako člen redakčnej rady? Z redakčného súdka Nevieť, či je šéfredaktorka spokojná s mojou prácou, ale aj vy naši čitatelia. Občas z mojej vlastnej tvorby aj niečo uverejním, snažím sa priniesť nejakú reportáž. Som si vedomý, že moje pokusy nie sú veľmi umelecké, sú jednoduché, ale snažím sa, aby mali ducha, vyjadrovali nejakú myšlienku a hlavne niečo povedali. V budúcnosti sa vynasnažím prinášať viac informácií z našej obce, rozhovorov so zaujímavými ľuďmi a o tom, čo si budete vy požadovať.

(Muránske noviny 4/2009, str. 1)

Na stránkach našich obecných novín sme vám postupne predstavili jednotlivých členov redakcie. Do jej súkolesia ako posledná nielen podľa abecedy, ale aj na základe záverečnej fázy nášho tlačového finišovania patrí **JANKA SPIŠÁKOVÁ**. Celkový obraz profilu by nebol úplný, keby sme nezvýraznili

aspoň základné profesijné fakty uvedenej redaktorky. Je absolventkou maturitného odboru obchodu a podnikanie a už ôsmy rok pracuje ako samostatná referentka Obecného úradu v Muráni. Vo svojej práci sa riadi zásadou: Dva razy meraj a raz strihaj!, čo sa prejavuje aj v jej reči. Slová, ktoré vypovie, najprv zvažuje, pravdou je, že viac robí, ako hovorí. Fakty, ktoré chce zverejniť, si dôkladne overuje. Vo svojich odpovediach nám priblíži najmä svoj podiel na tvorbe novín a tiež názory, postrehy, ktoré možno ostatným členom unikli, prípadne nám ponúkne svoje názory na kvalitnejšie, pre čitateľov príťažlivejšie obecné noviny.

K vám sa dostanú ešte „nezrelé noviny“ už v tej poslednej fáze v čase, keď sú už všetky texty pripravené. Čo nasleduje potom?

Priblížite čitateľom tzv. elektronickú poštu, výber obecných fotografií, noviny na internete, opravy napr. pri zámene príspevkov a podobné nevyhnutné záležitosti. Finalizácia novín je už

jednoduchá. Všetky príspevky sú prepísané do elektronickej podoby, čo uľahčuje prácu. Prekontrolujú a opravujú sa prípadné chyby. Doladia sa odseky v textoch. Všetky články sa zoradia v takom poradí, do akej rubriky v novinách budú zaradené, skontrolujú sa fotografie k jednotlivým článkom. Ak je potrebné doložiť fotografie k článkom, kde neboli dodané prispievateľmi, väčšinou sa použijú fotografie z obecného archívu. Keď je už toto všetko hotové, uložia sa noviny na USB pamäťový kľúč a sú odoslané do tlačiarne. V tlačiarň články spolu s fotografiami upravujú do podoby, v akej noviny budú vytlačené. Tlačiareň ich spätne odošle e-mailom na potvrdenie finálnej podoby. Naposledy sa všetko prekontroluje a potvrdí sa tlač. Noviny uzrú svetlo sveta a putujú k svojim verným čitateľom.

(Muránske noviny 3/2009, str. 1)

Janette Fedorková,

Katarína Krštieňová (Labošová),

Radovan Matajz,

Bc. Janka Hajdúková,

Mgr. Ján Urva

a Ing. Soňa Haššová (zosnulá).

Veľké ďakujem patrí nášmu grafikovi páňovi Jozefovi Slepíčkovi, ktorý sa stará o finálnu úpravu našich novín.

DNI VIDIEKA V NÁRODNEJ RADE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V stredu, dňa 24. júna 2009, zorganizovalo OZ Vidiecky parlament Slovenska (VIPA SK) v spolupráci s Výborom Národnej rady Slovenskej republiky pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody, s pomocou Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky už v poradí 8. ročník Dní vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky (NR SR), ktorý prebiehal vo výstavných priestoroch NR SR v Bratislave. Cieľom tohto podujatia bolo prilákať a získať občanov k vidieckemu cestovnému ruchu na Slovensku a zároveň viesť otvorený dialóg s poslancami NR SR o potrebách a súčasných problémoch slovenského vidieka a možnostiach ich optimálneho riešenia. Podujatie slávnostne otvorila podpredsedníčka NR SR Anna Belousovová, po ktorom sa jednotlivé obce nášho mikroregiónu postupne aktívne predstavovali našim zákonodarcom a viedli s nimi diskusie na danú problematiku. Súčasťou podujatia bol kultúrny program folklórneho súboru Kýčera z Čierneho Balogu, zároveň prebiehala prezentácia ľudových umelcov – výroba zvoncov, fujár, košíkov, obrazov, medovníkov spojená s ochutnávkou miestnych špecialít z nášho mikroregiónu Muránska planina. za Radu

VSP MP

Gabriel Giertl

(Muránske noviny 4/2009, str. 2)

O činnosti Zboru pre občianske záležitosti v Muráni a úspechoch speváckej skupiny LEVENDA

Zbor pre občianske záležitosti v našej obci vznikol pred 50timi rokmi pri Obecnom úrade v Muráni a neskôr pri MNV. Zakladateľom tohto združenia boli: matrikárka Zita Hajdúková, predseda OÚ Ján Kenický. Činnosť ZPOZ-u bola zameraná na tradičné formy, ako uzavretie manželstva, uvítanie detí do života, občianske pohreby a z netradičných foriem najmä pozdravenie občanov pri životných jubileách, odchodu do dôchodku, odovzdávanie občianskych preukazov, pozdravenie žien pri príležitosti MDŽ, pozdravenie učiteľov, rozlúčka s brancami pri nástupe na základnú vojenskú službu, vítanie vzácných hostí v našej obci a iné. V súčasnosti ZPOZ – človek človeku aktívne spolupracuje s Obecným úradom v Muráni od roku 1990 a podieľa sa na kultúrnom živote v našej obci. V tom istom roku vznikla aj spevácka skupina LEVENDA, v ktorej účinkujú tie isté členky ako v ZPOZ-e: H. Beňová, M. Fóorrová, H. Halušková, M. Halušková, H. Kamodová, D. Korimová, A. Kontúrová, K. Matajzová,

A. Sklenáriková, M. Sklenáriková, M. Vrbjarová. Ich dlhoročnou umeleckou a organizačnou vedúcou je Mgr. Eva Struhárová, ktorá v ZPOZ-e pracuje už 38 rokov. Ďalšími členmi ZPOZ-u je aj A. Michalská, ktorá pracuje ako smútočný rečník na občianskych pohreboch a Mgr. J. Murková ako recitátorka a vedúca detského súboru Slniečko. Veková hranica členiek ZPOZ-u a speváckej skupiny LEVENDA je od 34 až po 94 rokov. Snahou združenia ZPOZ-u – človek človeku je rozdávať lásku a úctu človeku v každej jeho životnej situácii, násobiť jeho radosť a deliť sa o jeho žiaľ a zármutok. Členky ZPOZ-u sa aktívne zapájajú do okresných prehliadok ZPOZ-u.

Výpracovali projekty: Uvítanie detí do života, životné jubileum 60 až 90 rokov, Deň matiek, Jubilejný sobáš – Zlatá svadba, Odhalenie pamätnej tabule pri príležitosti 25. výročia úmrtia p. A. Macáka – bývalého rímsko-katolíckeho kňaza. S týmto projektom vystúpili na krajskej prehliadke v Žiari nad Hronom a dočkali sa aj ich vydania v zborníku Človek – človeku. Ich neoceniteľným prínosom bolo nahratie MG kazety: „Krásny kraj Muránsky“ v roku 1997 s piesňami bývalého kňaza A. Macáka, ktorý ospeval

krásu muránskej prírody. Texty piesní zhudobnil Ján Čambal. Na ďalšej strane sú muránske ľudové piesne v úprave Mgr. E. Struhárovej. Spevácka skupina LEVENDA sa zúčastňuje rôznych podujatí v obci, v okrese, ale aj mimo neho a prezentuje muránske tradície, nárečie a krásne piesne. V neposlednom rade skupina obohacuje kultúrny život v obci, podporuje jeho rozvoj a uchováva domáce zvyky a obyčaje pre ďalšie generácie regiónu Gemera, Malohontu. Majú spracované zvyky:

Od Lucie do Krašúna, Predvečer svadby, Na priadkach, Hrabanie sena, Dožinky. Ženskú spevácku skupinu poznajú ľudia nielen z Muráňa a

blízkeho okolia, ale ich vystúpenia potešili aj návštevníkov Folklórnych slávností v Rejdovej, Gemerských dňi v Slavošovciach, v Osrblí, v Hnúšti, v Čiernom Balogu, na folklórnom festivale Klenovská rontovka v Klenovci, v Brezne, Banskej Bystrici, v Revúcej a v mnohých blízkych i vzdialenejších obciach nášho regiónu. V roku 2001 pri krste knihy o Muráni, ktorá vznikla pri príležitosti 680. výročia prvej historickej zmienky o obci, bola udelená,

Martine, Kokave nad Rimavicou, v Klenovci, ba aj v Bratislave v televíznej relácii – „Rodostrom slovenčiny A. Bernoláka“. Na „Klenovskej rontovke“ získala od generálneho riaditeľa Národného osvetového centra v Bratislave ocenenie za dlhoročnú prácu. V júni 2006 jej starosta obce Ing. Roman Goldschmidt udelil Cenu starostu obce za kultúrnu činnosť a propagáciu obce. Na oslavách 100. výročia narodenia a 35. výročia úmrtia pána Antona Macáka spolu so ženskou speváckou skupinou vystúpila aj mužská skupina. Od týchto osláv sa obe spevácke skupiny zlúčili a spolu vystupovali na rôznych akciách, ako sú: Stretnutie troch generácií v Revúcej, Mesiac úcty k starším v Muráni. Víťali aj rakúskeho veľvyslanca, ktorý v decembri minulého roku navštívil našu obec. Dobrú náladu vytvárali spolu s Fryštáckou dychovkou na muránskej zabíjačke a v marci 2008 sme sa zúčastnili okresnej prehliadky seniorov v Revúcej.

Mgr. Eva Struhárová
(Muránske noviny 1/2008, str. 6)

Cena obce Muráň, folklórnej speváckej skupine LEVENDA – za kultúrnu činnosť a propagáciu obce. Viete, že najstaršou členkou ZPOZ-u a členkou speváckej skupiny LEVENDA je 94 ročná Anna Sklenáriková, ktorá reprezentovala našu obec v sólovom speve ľudových piesní. Vystupovala na Folklórnych slávnostiach na Detve, v

UŽ AKO TRIDSIATNIK STAROSTOM OBCE

Nebýva zvykom, že občania osud svojej obce vkladajú do rúk mladého človeka. Muráň, je v tomto prípade výnimkou, pretože jeho obyvatelia si za starostu obce zvolili tridsiatnika Ing. ROMANA GOLD-SCHMIDTA. Dňa 1. októbra 1995 sa rozlúčil so svojim bývalým pracoviskom SLOVMAG a.s. Lubeník, aby sa stal hlavou obce. Starosta obce zbytočne neplytvá slovami a pri vykonávaní tejto zodpovednej funkcie riadi sa zásadou: „Dva razy meraj a raz strihaj!“ Nie je to však váhavosť či nerozhodnosť. Aj keď v začiatkoch mal minimálne praktické skúsenosti, neodrazilo sa to v jeho práci. V minulosti rovnako ako dnes vždy sa mohol oprieť o členov muránskeho obecného zastupiteľstva i poučiť sa z uplynulých volebných období. Od začiatku za prvoradú úlohu považoval skrášlenie Muráňa pomocou zelene, tiež celkovú estetickú úpravu prostredia obce, podporoval úsilie občanov o čistotu ulíc a námestia,

rozvoj cestovného ruchu. Trápi ho nezamestnanosť obyvateľov Muráňa, ničenie súkromného i verejného majetku, nezáujem obyvateľov o veci verejné.

(Muránske noviny 2/2008, str. 1)

Pri príležitosti „retro vydania“ Muránskych novín si zaspomínajme na začiatok nášho pána starostu. Na to kedy po prvýkrát otvoril brány obecného úradu ako starosta obce Muráň.

Na okamih kedy čítal sľub – „*Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem riadne plniť svoje povinnosti, ochraňovať záujmy obce a Slovenskej republiky. Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy budem pri výkone svojej funkcie starostu uplatňovať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia.*“

A on nesklamal, získal si dôveru ľudí a tie sľuby plní už skoro 27

rokov.

Ktosi múdry kedysi povedal: „Veľkosť človeka nespočíva v jeho sláve, ale vo výsledkoch jeho práce“.

Svojou svedomitou a cieľavedomou prácou sa podarilo p. starostovi pridať na krásu a hodnotu našej obce, dostať ju do povedomia nielen obyvateľom Slovenska, ale prezentovať ju aj v zahraničí. A preto mu patrí jedno veľké ĎAKUJEME...

Redakcia - MN -

PERLIČKY Z MURÁŇA

• UMELECKEJ INŠPIRÁCII

Pre mňa bolo stále inšpirujúcim tajomstvom, ako maľoval JOZEF BEŇO. Keď skončil Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave, jeho diplomová práca bola spracovaná na motívy istého pána VRBJARA. Neodvážim sa napísať jeho prezývku, potomkovia by sa asi hnevali, hoci by sa nemali za čo. Boli to perly ducha, ktoré sa niektorí z nás snažia napodobňovať s úspechom doteraz. Ten pán Vrbjar si údajne na posiedkach vymýšľal legendy, kolujúce dodnes. Jeden z obrázkov diplomovky Jozefa Beňa by mal byť na tému: „TAKYHO BUKA ZMO ZOŤALI, ŽE NA PŇU BY SA REBRIŇÁK OBRÁTIV!“ Na internete sa meno Jozef Beňo nenachádza. V oficiálnych zborníkoch z výstav, v časopise Výtvarný život je jeho tvorba pravidelne uverejňovaná no bez komentára. Osud, jeho názory boli trňom v oku vtedajším papalášom to isté za života stretávalo autora Zbojníckej mladosti Ľuda Ondrejova. Skúsil som týmto aj ja neskromne vyjadriť svoj názor na osud nášho talentovaného rodáka asi múdrejšie by bolo zaobaliť svoje myslenie len do výtvarných prostriedkov, ale tomu by asi málokto rozumel kto nemaľuje. Na základe rozprávania Joža Beňa o výmysloch báčeho Vrbjara vzniklo v slovenskej televízii pásmo prekáračiek a výmyslov „Chválenkári“, v ktorom vystupoval aj Jožko Króner. Chvíľu vzácného rozhovoru s Jozefom Beňom som zažil na svadbe Janka Urvu a Slávky Beňovej. Tento pán, svojím temperamentom vyplývajúcim z nesmierného talentu, vysvetľoval mi, ako maľoval zobúdžajúcu sa Bratislavu. Tesne pred svitaním zvláštna atmosféra predrania ho donútila podvedome urobiť zvláštnu vec. Výsledok bol tento: Z troch a viac metrov boli strechy budov, ktoré namaľoval, červené, zblízka zelené – no úžasné! Možno z uvedeného vyplýva aj isté ponaučenie – nie je všetko také, ako sa na prvý pohľad javí! Hlavne to asi platí v bežnom živote. Nikto vám nepovie presne, na čo myslí a ako to myslí. Nie možno preto, že by špekuloval, ale asi preto, že v da– nej chvíli nevie presne definovať to, čo cíti a nevie, ako neuraziť. Sú to hlboké a hlavne ľudské príčiny, prečo každý z nás nechce vyjadriť svoje city, kým ho nezradí jeho temperament...

Mgr. Miroslav Sklenárik

FOTO : Autorom výtvarných prác na prednej stene pódia v Kultúrnom dome v Muráni je akademický maliar Jozef Beňo. Maľby zachytávajú časť muránskeho chotára a muránsky kroj. Kultúrny dom v Muráni bol oficiálne otvorený v marci 1957. Začali ho stavať v roku 1952.

(Muránske noviny 3/2008, str. 3)

Jozef Beňo nás žiaľ v roku 2019 navždy opustil. ČEŠť JEHO PAMIATKE.

Erb obce Muráň

Erb Muráňa je historicky kvetinky a dvaja čierno odetí verný a heraldicky správny. Je súčasne celkom výnimočný, pretože takýto znak nepoužívala žiadna obec. V striebornom / bielom / šтите zo zatravneneho zeleného trojvršia vyrastá vysoký zelený smrek. Po oboch stranách hrubého kmeňa sú v trave na dvoch zelených stopkách dve červené

lesní robotníci, ktorí čiernou pilou pílu smrek. V strede výšky koruny stromov je veľké červené slnko. Obec má i vlajku so štyrmi farebnými pruhmi: bielym, červeným, čiernym a zeleným.

–RS–

Po oboch stranách hrubého kmeňa sú v trave na dvoch zelených stopkách dve červené

(Muránske noviny 1/2008, str. 2)

Malá galéria muránskych rodákov

Viac ako 50 rokov zdobia javisťkovú stenu Kultúrneho domu v Muráni obrazy akademického maliara JOZEFA BEŇA, ktorý v súčasnosti pôsobí v Bratislave. V roku 2001 mu bola udelená Cena starostu obce Muráň za monumentálnu tvorbu, maľbu a knižnú ilustráciu. Čitateľom výtvarnú tvorbu autora pripomíname známym obrazom z kultúrneho domu, na ktorom je zachytená Hrdzavá dolina s príľahlým chotárom a v popredí v krojoch odetá zabávajúca sa mladá.

–RS–

(Muránske noviny 4/2009, str. 4)

Muránska blška

Pravidlá hry Súťažiteľ môžu jednotlivci, ale aj družstvá. Pravidlá hry pre našich čitateľov spracovali spolu s p. Kubaškom aj p. Václav Vrbjar a p. Jozef Hirschman. Súťaž jednotlivcov 1. Hry sa môže zúčastniť 5-12 hráčov. 2. Určia si počet bodov, do ktorého bude trvať hra (napr. 30 až 200). 3. Vylosovaný hráč zostáva pri kolíku. Losujú sa aj ostatní hráči, ktorí idú do poľa. Hráč pri kolíku odbíja blšku do vymedzeného priestoru. Keď zahrá trikrát mimo neho, odpočítajú sa mu body nahraté v tomto kole a hráč odchádza do poľa. Toto platí počas celej súťaže. 4. Pri spadnutí blšky z kolíka na zem 3 krát, hráč strá-

ca body, ktoré nahral v tom kole a ide do poľa. Prichádza ďalší hráč podľa vyhlasovaného poradového čísla. 5. Pri zasiahnutí blšky niektorým hráčom v poli hráč pri kolíku odchádza do poľa a odpočítajú sa mu body nahraté pri tomto podávaní. 6. Ak blšku nezasiahne ani jeden hráč v poli, hráč, ktorý je najbližšie k blške, uchopí ju, urobí tri kroky a blšku hádže na kolík. Hráč pri kolíku nesmie svojím telom zakrývať výhľad na kolík. Hráč pri kolíku sa snaží blšku počas letu odbiť od kolíka čo najďalej. 7. Hráč, ktorý blšku odbíjal, po jej dopade tipuje, koľkokrát sa zmestí dĺžka palice, ktorou blšku odbíjal, do vzdialenosti blšky od kolíka. Keď s jeho odhadom súhlasia ostatní hráči, toľko bodov sa mu zapíše. Hráč pri kolíku sa môže rozhodnúť: podávať ďalej alebo dať si zapísať body a ísť hrať do poľa! Ak sa rozhodne nepokračovať, ku kolíku nastupuje ďalší hráč podľa štartovnej listiny,

8. Keď hráč pri kolíku nadhodnotí a povie viac dĺžok palíc, ako sa pozdáva hráčom v poli, hráč pri kolíku musí túto dĺžku premerať. Ak je vzdialenosť od kolíka k odpálenej blške menšia, ako tipoval, hráč pri kolíku odchádza do poľa. Zároveň stráca body,

ktoré v tomto kole nahral. Na jeho miesto nastupuje hráč, ktorý hádzal blšku na kolík. 9. Vyhráva ten hráč, ktorý prvý dosiahne vopred dohodnutý počet bodov.

O ďalšom poradí hráčov rozhoduje počet nahratých bodov. 10. Hráč môže byť vylúčený do konca hry pri druhom napomenutí za nerešpektovanie rozhodcu a nemiestne vulgárnosti.

(Muránske noviny č.4/2012, str. 7)

Znovu zrodenie športu v Muráni

Na konci 70tich a začiatkom 80. rokov minulého storočia šport v Muráni úplne zaspal ako v zime Muránske medvede.

Až príchodom nového riaditeľa Píloimpregny š. p. v Muráni p. Ing. Š. Jurča, ktorý na jeseň v roku 1976 zvolal záujemcov o šport v Muráni, do jedálne Píloimpregny kde sa uskutočnilo valné zhromaždenie znovuzrodenej TJ Tatran Muráň, kde sa prijala Stanovy TJ, zvolil sa výbor a prvým predsedom sa stal p. P. Mláka.

Telovýchovnú jednotu tvorili tri oddiely: futbalový, turisticko-lyžiarsky a stolnotenisový.

Po zaregistrovaní sa na Ministerstve vnútra SR, pridelením IČA od štatistického úradu a založením účtu v Slov. sporiteľni sa oficiálne znova začala športová činnosť.

Ako prví sa do okresnej súťaže zapojili stolní tenisti, ktorého družstvo tvorili: preds. odd. Ing. Š. Jurčo, Š. Batory, J. Fitma ml., L. Tomečko. Po zakúpení hracích stolov, teplákových súprav, dresov z prostriedkov OV ČSZTV v Rožňave a vlastných zdrojov začala hrať zápasy v jedálni Píloimpregny. Na zápasy u súperov používali vlastné motor. vozidlo.

Oddiel zanikol po odchode Ing.

Jurča na nové pôsobisko a nové vedenie Píloimpregny už nemalo

také pochopenie vychádzať ústrety

bolo čoraz menej a menej! Chýbala

snaha si pravidelne zatrénovať a zahrať keď priestory na túto činnosť boli lebo v telocvični ZŠ na dobrej úrovni. V poslednom období sa pravidelnejšie tejto činnosti venujú žiaci ZŠ v stolnotenisovom krúžku ktorý vedie p. Mláka. Každoročne sa uskutočňuje turnaj o najlepšieho tenistu školy. Družstvo chlapcov sa pravidelne zúčastňovalo turnajov poriadanych ZŠ v Jelšave a CVČ v Revúcej. Treba len veriť, že po pominutí pandémie, sa činnosť tohto pekného športu znova rozbehne a budeme sa tak môcť tešiť zdravému pohybu, výchove talentov a ich úspechov.

hráčom v poskytovaní priestorov na hranie a aj z hygienických dôvodov.

Stolný tenis však nezanikol ako taký. Po vybudovaní novej telocvične pri zákl. škole a z iniciatívy predsedu TJ p. Mláka, vedenie obce na čele so starostom Ing. R.

Goldschmidtom sa každý rok vo Vianočnom období konal stolnotenisový turnaj. Posledný 14. ročník sa uskutočnil 12.1.2020 ešte pred príchodom pandémie spôsobenej Coronavírusom. Tento turnaj si získal priazeň v širokom okolí, čo zvyšovalo jeho každoročnú úroveň, no žiaľ domácich hráčov

Ing. HLODÁK Pavol,

chemik, publicista, regionálny historik a vydavateľ sa narodil v Muráni roku 1960. Maturoval v Tisovci na chemickej priemyslovke. Potom pokračoval v štúdiu na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave, katedre Chemickej technológie silikátov. Vysokoškolské štúdium ukončil v roku 1983. Neskôr pracoval ako výskumník - vývojový pracovník a vedúci technolog keramickej výroby obkladačiek. V rokoch 1992–1993 bol členom predstavenstva Novoker, a.s. Lučenec. V súčasnosti žije a pracuje v Kalinove. Má vlastné vydavateľstvo, vydáva knihy o histórii, literatúru faktu a odborné publikácie z oblasti skla a keramiky. Odborné skúsenosti a poznatky využil pri písaní svojich prvých publikácií, potom sa zameral na skúmanie regionálnych dejín a vydavateľskú činnosť.

Tvorba: Od roku 1993 napísal a vydal už 15 kníh v celkovom náklade viac ako

10 tis výtlačkov, z toho je deväť kníh o dejinách Muráňa, ostatné

sa týkajú výroby a histórie skla a keramiky.

Významnou prácou autora s archívom Jánom Žilákom je rozsiahla monografia **Zrod a vývoj slovenského skla – Skláre stredného Slovenska**, vydaná v roku 2012. V nej autori opisujú históriu viac ako tridsiatich sklárni stredného Slovenska, prácu sklárov, nájomcov a majiteľov hút. Kniha vzbudila uznanie a obdiv odbornej aj laickej verejnosti doma, ale aj v Českej republike. Knihu **Krása slovenského skla** vydal spolu s fotografom Júliom Križánim, v nej je zachytený dizajn priemyselne vyrábaného skla na Slovensku. Obidve knihy sú v súčasnosti na Slovensku najcitovanejšie v odbore Dejiny skla a keramiky.

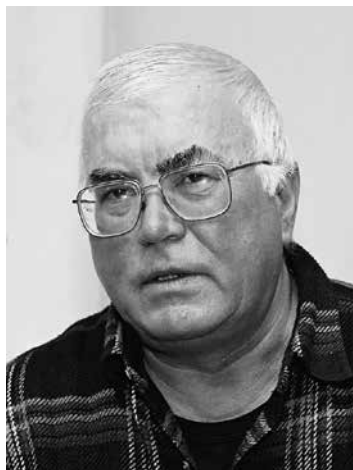
Autor sa mnoho rokov venuje skúmaniu regionálnych dejín Gemera a Novohradu a svoje menšie práce publikuje v zborníkoch a časopisoch. Získané poznatky o histórii prezentuje na besedách s mládežou ako aj s dospelými záujemcami. Jeho snahou je priblížiť miestne dejiny širokej verejnosti aj v slovenskej televízii.

Ocenenia:

Cena starostu obce Muráň za spracovanie a vydanie knižnej publikácie „Muránska kamenina“ (2001) a čestné občianstvo obce Muráň za literárnu tvorbu a propagáciu obce (2016).

Cena Kvet kultúry udelená predsedom Banskobystrického samosprávneho kraja za výnimočný prínos v oblasti regionálnej literatúry a publicistiky (2010)

NÁŠ PETER GLOCKO

V jednej piesni Muránčanky spievajú: „Kto sa raz napije tej muránskej vody, nechce ísť z Muráňa, pre Muráň sa zrodil...“ K tým, ktorí sa zrodili pre našu obec, patrí aj spisovateľ PETER

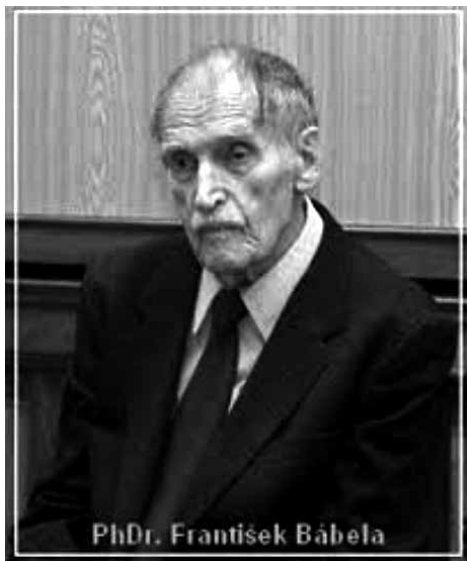
GLOCKO. Peter Glocko je Muránčan, ako sám hovorí „po praslici“ a „po meči“ je z BOŠIAN. Do 14 rokov žil v Partizánskom, potom sa ocitol v Chemickej priem. škole v Bratislave akoby omylom, lebo tam najväčšiu radosť mala z neho profesorka slovenčiny. Radosť bola obojstranná, keď v roku 1962 uverejnili v Smene jeho slohovú prácu „Príslovia a porekadlá slovenské“. Neskôr pracoval v Slov– nafte, potom v Partizánskom ako gumársky la borant. Skutočne ho však zaujala iba práca vo vydavateľstve MLADÉ LETÁ. Stal sa otcom troch detí: Peter a Martina sa narodili v Martine, ale Tomáš už má rodisko v Bratislave. Peter Glocko rád trávi čas v Muráni, vždy sa tu snažil nájsť pracovný azyl. Prvá jeho poviedka je sfilmovaná v roku 1964 napísal príbeh, v ktorom predstavil svojho starého otca – stolára a

* 2. jún 1946, Muráň

† 26. jún 2019, Muráň

- spisovateľ
- scenárista
- redaktor vydavateľstva Mladé letá
- autor a scenárista rozhlasových hier
- autor literatúry pre dospelých
- autor literatúry pre deti a mládež

PhDr. František Bábela

PhDr. FRANTIŠEK BÁBELA

sa narodil v Muráni 16. mája 1928. Študoval na Gymnáziu v Tisovci a na Filozofickej fakulte UK v Bratislave slovenčinu a filozofiu. Ako stredoškolský profesor pôsobil na Gymnáziu v Tisovci, na Priemyselnej škole v Tisovci – pôvodne hutníckej, neskôr chemickej až do odchodu na dôchodok r. 1991 – ako učiteľ, zástupca riaditeľa, riaditeľ a vychovávateľ. Ako dôchodca externe vyučoval aj na Evanjelickom gymnáziu v Tisovci dejiny filozofie a politológiu.

Literárnej tvorbe (poézia, próza, eseje) sa začal intenzívnejšie venovať až na dôchodku, keď už mal pár rokov po šesťdesiatke. Knižne vydal 12 diel poézie a prózy najmä zásluhou svojich bývalých študentov, s ktorými sa pravidelne stretával a tituloval ich ako svojich „štúrovcov“. Vďaka patrí hlavne už zosnulému p. Štefanovi Škovirovi z Popradu a p. Jozefovi Kubaškovi – nášmu rodákovi za vydanie knihy ZVONIA MURÁNSKE ZVONY (2014). Niektoré básnické skladby p. Bábela boli zhudobnené, čo sa prejavilo aj v spolupráci s Mgr. Jankou Murkovou.

Knižne tiež vyšli zbierky ECCE POESIS, NEHA, POLARITY,

STOPY, DOTYKY, BELASÝ SEN, RÁNO S HRDLÍČKAMI, IBA POŠEPKY? NOČNÉ BÁSNĚ, PLAKAŤ DO BÁSNÍ.

Okrem uvedených zbierok našiel si čas i na písanie Kroniky mesta Tisovec.

Pri príležitosti Dní obce Muráň (2016) mu bola udelená CENA STAROSTU OBCE Ing. Romana Goldschmidta za literárnu činnosť a šírenie dobrého mena obce Muráň. PhDr. František Bábela zomrel 10. júna 2016 v Revúcej.

volá sa „FLORIAN DEDKO A SMUTNÝ LORD“. Aj pre iné práce čerpal námet z Muráňa, napr. „MILIONÁR“, „TOMÁŠ A LÚPEŽNÍ RYTIERI“. Oceneni nie však získal za dielo „RUŽA PRE JULA VERA“ z bratislavského prostredia. Pripravil aj scenár pre 12 – minútový film Pieseň o Muráni a jeho večerníčky napr. Ako kominárik svetom putoval si obľúbili aj v bývalej Juhoslávii, v talianskom rozhlase, svojou tvorbou zaujal deti v Belgicku, Anglicku, prenikol aj na Cejlón a inde. Vždy ho lákali príbehy z vojny, o prírode. Veľa tajov o Muráni, o Muránskom hrade zostalo neodhalených. Dozvedel sa napr., že ho obliehalo asi 5000 Španielov, a tak je pravdepodobné, že v krvi mnohých Muránčanov koluje aj španielska krv.... V roku 1988 Peter Glocko prijal od bývalého predsedu MNV v Muráni symbolický zlatý kľúč od muránskych dejín. Ako ho v praxi využil, dozvieme sa v niektorom z ďalších čísel Muránskych novín.

Mgr. Ružena Svorenňová
(Muránske noviny 1/2008, str. 4)

Muránska strela odišla navždy?

Posledná aprílová sobota 2011 v Muráni mala príchut' nostalgie. Občianske združenie Muránska strela už pár dní pred týmto čiernym termínom signalizovalo záverečnú bodku za železničnou dopravou na trati Muráň – Plešivec. Vybudovaná bola ešte za čias Rakúsko – Uhorska a prvý vlak sa v uvedenej oblasti objavil 22. novembra 1893. Na železničnej stanici v Muráni bolo popoludnie 30. apríla 2011 veľmi rušné. Muránska strela odišla navždy? Na staničnej budove viala čierna zástava a z dvoch preplnených vozňov od Plešivca na perón vstupovali hufy ľudí. Hlavné slovo bolo udelené primátorke mesta Revúca MVDr. Eve Cireňovej. Jej prejav bol zameraný na históriu i súčasnosť železničnej trate a dopravy, s ktorou sa občania od Plešivca po Muráň prišli rozlúčiť. Navždy? Všetkým zúčastne-

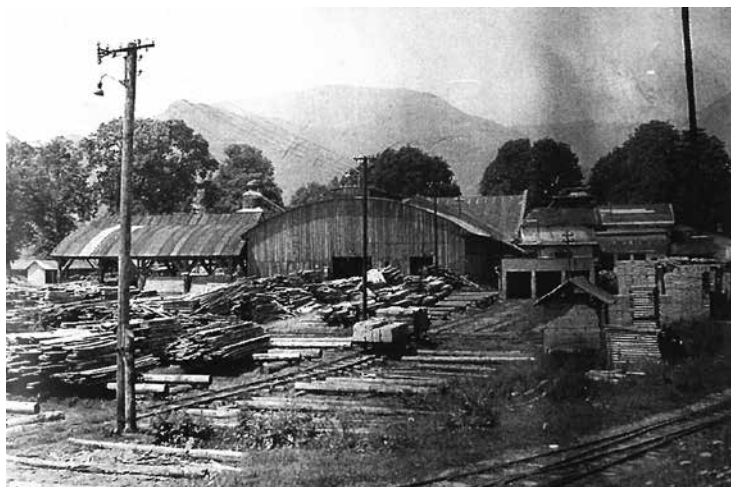
ným ťažko prichodilo uveriť nariadeniam v oblasti železničnej dopravy, najmä keď Revúcky okres je v štatistických prehľadoch zaradovaný medzi oblasti s najvyšším počtom nezamestnaných. Pri budli teda ďalší nezamestnaní, ale aj nám ostatným sa zaleskli slzy v očiach. Príliš necitlivo bola zasiahnutá naša regionálna hrdosť, bola vytrhnutá aj jedna z najkrajších stránok našej obecnej histórie. V Muráni už nenastúpime do žiadneho vlaku, nezvoláme natešení z bezpečného návratu domov: MURÁŇ – KONEČNÁ – VYSTUPOVAŤ! Vlak vždy patril do nášho detstva, mladosti i dospelosti. Na oslavách 120. výročia v novembri 2013 bude už asi oslávenec chýbať! Odišiel navždy! Skutočne navždy?

–RS–

(Muránske noviny 3/2011, str. 8)

„O muránskej píle ste už dávno nepísali“ – prívukujú redaktorom Muránskych novín verní čitatelia, ktorí o ich obsahu majú perfektný prehľad. Pravdou je, že pohľad na súčasnosť píly vám nepriňašame, pretože na aktuálnu reportáž sa nám nepodarilo získať súhlas. Opäť sme teda siahli po histórii a ponúkame vám do pozornosti aj pracovné zábery z prostredia muránskej píly – našej odvekej obecnej živitelky. Na základe nášho najaktuálnejšieho zdroja (J. Gallo, Muráň, 2001) možno uviesť, že píla sa v Muráni objavuje už roku 1500 „Pod Maxinou“, kde vtedy stál mlyn a pracoval hámor. Mlyn neskôr vystavali v blízkosti námestia. Starý mlyn v 1. polovici 18. storočia prerobili na papieren. Papier sa tu vyrábala až do roku 1849 – teda asi 100 rokov! Papieren v tom čase zmenili na pílu, postupne ju zmodernizovali – najprv v roku 1879, ale až v roku 1885 jednoduchý stroj nahradil parostroj. Historik zaznamenal, že v roku 1920 bol majstrom na píle Vojtech BERZÉTHY, gátristom Ondrej VRBJAR, kuričom Jozef ŠKVARKA atď. O histórii muránskej píly v 20. storočí máme už bohatšie záznamy, najmä po 2. svetovej vojne, kedy dopyt po dreve stúpa. Riaditeľom píly bol Jozef ŠPERKA. V roku 1947 pribudli dve píly s pohonom na benzín – teda prvé mechanizačné prostriedky na prerezávanie guľatiny. V roku 1948 na píle spracúvali

Píla – naša odveká živitelka

bukovú a dubovú guľatinu (10 % z celkovej výroby) a vyrábali z nej parkety (ako prvovýrobu), robili tiež nábytkové hralnoky a železničné podvaly. Do roku 1948 sa totiž ihličnatá guľatina spracúvala iba na metrovicu a predávala ako palivo. Muránska píla však bola známa najmä výrobou kvalitných dosák z ihličnatého dreva. V marci 1948 kvôli veľkej vichrici museli na píle upevňovať komín. V roku

Chvíle, na ktoré sa nezabúda

„Už len spomienky...“ Týmto slovami začala rozhovor najstaršia výpravkyňa Železničnej stanice v Muráni p. Eva Beňová.

„Celý môj životný príbeh je previazaný osudom železnice. Po ukončení školy v roku 1961 som začínala ako sprievodkyňa osobných vlakov a postupne ďalším vzdelávaním som sa dopracovala na výpravkyňu. Aj nebohý manžel Ján Beňo robil dlhé roky rušňovodiča, a tak som sa dostala do Muráňa. Áno, som najstaršia výpravkyňa, lebo potom postupne došlo k redukovaniu vlakových spojov. Bola to práca veľmi náročná, zodpovedná, ale aj zaujímavá. Veď každý deň som zdravila s úsmevom na tvári ľudí do práce aj z práce. Hádám najväčšiu radosť a potešenie mali deti, ktoré sa rady vozili na vláčiku. Neprešla ani petícia, vlaky boli nerentabilné,

Pri železniči som s malými prestávkami pôsobila 31 rokov. Spomienky... Hlavne ten 30. apríl, kedy poslednýkrát zatrubil vlak na trati Muráň – Plešivec. Slávnostne vyzdobený vencom, slovenská zástava, čierna zástava ako symbol poslednej rozlúčky a bývalí spolupracovníci. Celé podujatie bobo veľmi dojemné, chytilo ma to za srdce. Všetci sme plakali, objímali sme sa a spomínali,

čo všetko sme prežili. Predčasne z organizačných dôvodov som odišla z dobrého kolektívu. Najkrajšie spomienky v starobe mám na svojich blízkych spolupracovníkoch. Sú to Michal Hlôška, Elena Grutková, Michal Šíma, Július Forgáč, Viera Viečoroková, Milan Senko a Mária Olejníková. Bolo to krásne obdobie, výborná partia. Pre turistov hlavne v letných mesiacoch bol vlak jediným spojom. Vedeli sme, že dôjde k zrušeniu železničných spojov, ale žeby to bol Muráň – Plešivec, na to sme nemysleli. Muráň má krásnu prírodu, národný park a množstvo podujatí, ktoré

lákajú turistov. Nákladné vlaky prepravovali hlavne guľatinu pre pílu, ale aj to sa zredukovalo. Pri rozlúčke s posledným vlakom mi chýbali Muránčania, poslanci, pán starosta, nakoľko väčšia časť bola iba železničiarska. Všetko však zachránila pani primátorka z Revúcej. Bol to nezabudnuteľný zážitok, veľmi emotívny. Život železnice zostáva nevyriešenou otázkou. Dajme sa prekvapiť. Niektorí bývalí pracovníci železnice už odišli navždy: Margita Spišáková, Pavel Senko a Michal Šramko. Česť ich pamiatke! „Pani Beňová, prajem Vám veľa zdravia, šťastia, lásky a pohody v kruhu najbližších.“

Za rozhovor ďakuje Adela Michalská (MURÁNSKE NOVINY 3/2011, str. 3)

júla 1954 spôsobili značné škody. Potok za pilou strhol most a zaplavil celé okolie. Aj cestná premávka bola asi na týždeň prerušená. V roku 1958 sa opäť mení názov píly – Smrečina, n.p. závod Muráň so sídlom v Banskej Bystrici a v roku 1961 má píla ďalšie označenie: Píloimpregna, n.p. Košice, prevádzka Muráň. Kronikár obce v roku 1962 zaznamenal aj veľké oslavy 70. výročia založenia parnej píly (predtým pohon gátra z potoka na píle v Hrdzavom a pod Ostrým). Rok 1989 bol pre Píloimpregnu v Muráni kritický. Vo februári ju zasiahol rozsiahly požiar a prevádzka píly sa obnovila až v auguste. Vážení čitatelia – pamätníci histórie píly, máte príležitosť doplniť ďalšie jej stránky, ktoré sú určite aj po tzv. nežnej revolúcii v roku 1989 zaujímavé a najmä bohaté na rôzne zmeny, poznačené striedaním pre pílu nepriaznivých období a vzápätí jej opätovným napredovaním. Určite aj v uvedenom historickom prehľade nachádzate tzv. hluché miesta. Čitatelia by určite uvítali, keby sa pamäti našej píly – obecnej živitelky doplnili o nové poznatky, fakty z pohľadu odborníkov – bývalých jej pracovníkov. V súčasnosti tento podnik evidujeme pod názvom Muránska píla s.r.o.

Mgr. Ružena Svoreňová, FOTO archív RS, A. Bábelová, L. Krstieň, H. Beňová. (MURÁNSKE NOVINY 6/2010, str. 3)

Päť dcér v roku SNP prišlo o otca

K 110. výročiu narodenia Juraja Sklenárika

V januári 2010 na oslavách oslobodenia Muráňa získali jubilejné ocenenia súvisiace s SNP aj manželka Eduard a Anna Kotzmanovci. Mnohé z ich života sme sa dozvedeli z bohatých záznamov pána Kotzmana, ktorý bol v 50. rokoch členom Rady ONV v Revúcej (1953). Predtým aj predsedom MNV v Muráni (1950). V súvislosti s SNP, ktoré si každoročne pripomíname 29. augusta, nás zaujal záznam, ktorý sa týkal jeho svokra Juraja Sklenárika – zavraždeného v čase druhej svetovej vojny: „Július Berzéti nám oznámil, že na Dieliku je kostra človeka. Veď náš otec je tam zabýty...“ Bývalý predseda MNV v Muráni Juraj Haluška uviedol pre Zoru Gemera v roku 1989, že „politického vedúceho Juraja Sklenárika Nemci mučili a ťahali za autom smerom na Tisovec. Jeho stopa sa vtedy stratila. Jeho pozostatky sa našli pri bagrovaní cesty na

Dieliku. Až v roku 1988 jeho totožnosť dokázala aj expertíza v Prahe...“ Na našu otázku: „Kto bol vlastne Juraj Sklenárik?“ nám pomohla najsť odpoveď jeho najbližšia príbuzná – dcéra pani Anna Kotzmanová.

1. Koľko rokov mal váš otec, keď

sa stala vyššie uvedená tragická udalosť? Ako dokumenty Ministerstva národnej obrany uvádzajú, zomrel násilnou smrťou 4. novembra 1944. Koľko rokov mala vtedy vaša mama? „Môj otec sa narodil 2. septembra 1900. V roku 1944 mal teda 44 rokov. Naša mama Janka Sklenáriková, rodená Lábajová mala 47 rokov. Ona bola od otca staršia o 3 roky.“

2. Ako si na tieto ťažké časy spomínate vy – jeho deti? „Moji rodičia mali spolu päť dcér: Anna, Alžbeta,

Mária, Klára a Magdaléna. Ja – Anna som bola najstaršia, v čase zavraždenia otca som mala 22 rokov a bola som už vydatá. Mojim manželom sa stal Eduard Kotzman.“

3. Ako to prežila vaša mama a ako dokázala uživiť rodinu bez otca? „Moja mama veľmi ťažko znáša-

la toto nečakané odlúčenie..., veď bol živiteľom rodiny. Pracovala u sedliakov za stravu, potraviny – múku... Dostávala podporu od štátu – žobračenkou v hodnote 20 korún na celú rodinu. Z toho sme kupovali masť a cukor. Pomáhali sme si tak, ako sme

vedeli. Skromne v biede. Vojnové udalosti poznačili celú rodinu.“

4. Dcéry Juraja Sklenárika napriek takejto ťažkej ujme si našli životných partnerov, hoci štyroch z nich už nepoznal. Kde žijú alebo žili so svojimi rodinami? „Z nich som zostala už iba ja – najstaršia. S manželom Eduardom Kotzmanom sme v Muráni vychovali tri deti.

Ďalšie sestry: Alžbeta s manželom

potrestaný.“

7. Spomínali ste, že v roku 1988 sa našli jeho pozostatky. Kto vás oslovil? „Predseda MNV v Muráni Juraj Haluška a jeden pán z kriminálky doniesli v krabici pozostatky otca, kosti. Na základe expertízy zistili, že sú jeho. Povedali nám, aby sme ho v tichosti pochovali k mame, čo sme aj urobili.“

8. Dostal váš otec nejaké vyzna-

Ferdinandom Čičkom bývali v Žiline a mali dve deti, Mária s Jánom Haluškom boli Muránčania a vychovali tri dcéry, podobne tri deti aj Klára so Štefanom Rybárom z Rajca. V Muráni žila aj najmladšia sestra Magdaléna s manželom Vladimírom Baheníkom a dvoma dcérami.“

5. Vo Vašej rodine sa teda priezvisko Sklenárik nezachovalo, keďže otec nemal syna, hoci v Muráni toto priezvisko stále patrí medzi frekventované. Kto ešte zo žijúcich Sklenárikovcov patrí k jeho príbuzným? „Môjmu otcovi žije jediná sestra Margita Sklenáriková. Má 92 rokov a býva v Revúcej. Nebola vydatá, ale mala dcéru Blaženu – vydatú Kvetkovú, ktorá už zomrela.“

6. Povedali ste, že vášho otca zradil švagor. Čo bolo potom s ním? Ako ste sa k nemu správali? „Po zrade sa s manželkou a dcérou vybral do Rajca. Aké bolo však jeho prekvapenie! Partizáni vystrieli celú jeho rodinu. Po vojne za zradu sedel vo väzení štyri roky. Bol náležite

menanie IN MEMORIAM ako obeť Slovenského národného povstania? „Presne určiť neviem, ale dostal viacero vyznamenaní. Moja mama dostávala po otcovi príplatok ku dôchodku v podobe 255-ky. Mám osvedčenie v češtine z roku 1971, že otec bol účastníkom boja za oslobodenie a čs. politickým väzňom, ktorý bol popravený príslušníkmi SS.“

Adela Michalská a
Mgr. Ružena Svoreňová
(Muránske noviny 4/2010, str. 3)
(Skrátené a upravené)

Tento rok si milí Muránčania pripomínajú už 122. výročie narodenia Juraja Sklenárika, otca pani Anny Kotzmanovej rod. Sklenárikovej, ktorá sa dožila 19. 03. 2022 svojho životného jubilea 100 rokov. Týmto jej dodatočne srdečne blahozeláme.

Redakčná rada MN

KATKINA TELEVÍZNA SVADBA

Hostina sa konala v historickej budove v Revúcej

Kto je Katka? Mladá šťastne vydatá mamička z Muráňa, ktorej do 30-ky chýba ešte pár rôčkov. Slovenskí televízni diváci MARKÍZY si ju pamätajú z programu ŠTYRI SVADBY. Svadba Katky, rodenej Labošovej s Marcelom Krstieňom mala premiéru 9. októbra 2010 a do absolútneho víťazstva – vysnívanej televíznej svadobnej cesty mladomanželom z Muráňa chýbal iba malý krôčik. Na televíznej obrazovke sme ich mohli vidieť najmenej šesťkrát – okrem premiéry ešte päťkrát

v repríze v rokoch 2010, 2011 a 2012. Ich rozkošný syn Marcelko, ktorý sa tiež zúčastnil svadby svojich rodičov, je teda dnes už o dva rôčky starší. K úspechu v televíznej súťaži Krstieňom pomohli aj mladí muránski hasiči, ktorí k bohatému svadobnému stolu pridali šťavnaté programové menu a všetko to okorenili hudbou DJ Radovan Matajz. Svadobná hostina sa konala v historickej budove v Revúcej. Táto národná kultúrna pamiatka v centre mesta, známa pod

názvom Kohút, bola podľa historika D. Dubovského postavená v rokoch 1875 – 1877. Bohužiaľ, 5. júla 2012 ju zasiahol požiar, zhorela strecha a poškodená bola aj časť interiéru. Život nás opäť presvedčil o tom, že je tvorcom našej histórie a autorom zaujímavých ľudských príbehov.

- RS -

Tento článok bol zverejnený v **Muránske noviny 5/2012, str. 8.** Aktuálne má naša televízna nevesta 37 rokov a je šťastne vydatá už 11 rokov.

„UČŇOVANIE U MAJSTRA CHALUPKU“

V minulom storočí, hlavne pred druhou svetovou vojnou bol Tussayho hostinec (Koruna) oveľa viac využívaný, ako je tomu dnes.

Hotelové izby boli v zime vykurované, pre prípadných pocestných ľudí. Drevo pripravovali muránski chlapi predovšetkým ručne. Od tridsiatich rokov pílenie dreva zabezpečoval pán Chalupka na cirkulárke, ktorá fungovala na pohon s plynovým motorom.

Motor mal viacero využití, používali ho na mlátenie obilia pre bohatých gazdov. Majster Chalupka svoj čas trávil väčšinou v krčme u Tussayho pri poháriku o chod vyvíjača plynu sa starali starší uční a tovariši.

Môj otec bol jedným zo starších učňov, ktorí sa učili u pána Chalupku, ako zručný učeň chodil mlátiť a píliť drevo po Revúcej a blízkych dedinách.

Pri pílení dreva praskol hnací remeň a môj otec dostal úlohu pozošovať remeň „švajkou“. Švajka je špeciálny nástroj na prepichovanie dier v remeni. Pri manipulácii s nebezpečným nástrojom si prepichol dlaň. Pán majster potužený vybehol z krčmy a dal otcovi peniaze na vlak, aby si ranu dal ošetriť u lekára

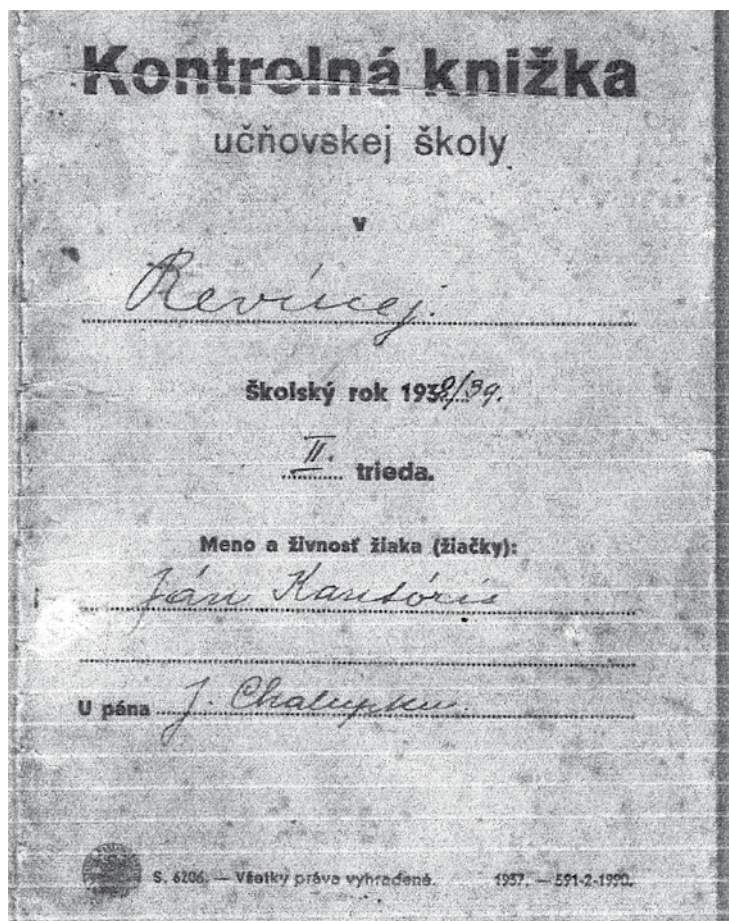
v Revúcej. Lekár ruku vyčistil a zašil. „Ale ako sa dostať späť? Po dlhom rozmyšľaní sa rozhodol ísť peši, s tým že sa mu zvýši ušetrená korunka za vlak na rožok.“

Po ceste späť do Muráňa ho čakalo ďalšie prekvapenie, keď sa blížil k prvému železničnému prejazdu pri Muráni videl havarované nákladné auto s pivom. Auto bolo prevrátené v priekope a v prvej chvíli po obhliadke auta zistil, že šofér je asi mŕtv. V kabíne auta bol vodič potužený alkoholom a zrazu sa pohol a nezrozumiteľne niečo vysvetľoval, otec neváhal a vytiahol šoféra cez rozbité predné okno. Čerstvý vzduch ho prebral a spolu došli do Tussayho, kde na otcove prekvapenie sa zvítal šofér a pánom Chalupkom ako starí známi.

Pán majster Chalupka so svojim známym tento otcov zážitok ukončil vetou, „Tento chlapec ma dnes zachránil, tak už mu nedaj dnes žiadnu robotu, bude tu s nami piť a oslavovať že som sa druhý krát narodil.“ A tak si môj otec vypil so svojim majstrom.

„Život píše i takéto príbehy z učňovania u majstra Chalupku“

Ján Kantoris Muránska Dlhá Lúka

Priateľstvo Muráň – Fryšták má už 60 rokov

Bol sychravý jesenný deň, keď sa skupina Muráňčanov vydala dňa 26. 9. 2014 na dlhú cestu na južnú Moravu do družobného mesta Fryšták. Skupinu cestujúcich tvorili starosta obce, poslanci obecného zastupiteľstva, pedagógovia zo základnej školy a zástupcovia Jednoty dôchodcov. V podvečer sme pricestovali do Fryštáku, kde sme boli prijatí na radnici a privítaní starostom mesta

pánom Mgr. Lubomírom Doleželom. Zvítali sme sa aj s poslancami mesta, dôchodcami a so zástupcami základnej školy. Pospomínali sme si na roky Priateľstvo Muráň – Fryšták má už 60 rokov pretrvávajúce priateľské vzťahy obyvateľov obce a mesta. Od roku 1954 už uplynulo 60 rokov, keď bola nadviazaná družba medzi základnými školami, ktorá potom prerástla do spolupráce aj medzi samosprávami obce Muráň a mesta Fryšták. Svedkovia tohto obdobia boli prítomní aj na tomto stretnutí a to pani učiteľky Palušová a Kneďlová. Po ubytovaní v miestnom penzióne sme sa odobrali do školskej jedálne na spoločnú večeru s Fryštáčanmi. Družné debaty pokračovali do neskorých večerných hodín. V sobotu

sme posilnení vynikajúcimi moravskými koláčikmi absolvovali exkurzie do sklárni a likérky vo Vizoviciach. Po poludní sme sa zúčastnili svätej omše venovanej Svätému Hubertovi - patrónovi poľovníkov a po jej ukončení sme ochutnali špecialitu tamajších myslivcov, dančí guláš. Večer sa niesol v duchu výročia družobných vzťahov. Po príhovore pána doktora Zapletala nechýbali vystúpenia žiakov a učiteľov základnej školy, dôchodcov mesta Fryšták a náladu podporil aj sám starosta hrou na klavíri. V nedeľu nás čakal opäť bohatý program. Hneď ráno sme sa autobusom vybrali do

Lukovečka na pestovateľskú výstavu miestnych záhradkárov, potom sme pokračovali do Zlína, kde sme si prezreli výstavu historických automobilov v múzeu pána Samohýla. Nasledoval spoločný záver stretnutia, kde sme si navzájom vymenili spomienkové darčeky, starostovia oboch spriatelnených strán odovzdali dary samosprávam. Po spoločnom obede sme sa plný krásnych dojmov a prekrásnych zážitkov rozlúčili a vybrali na cestu domov.

Ing. František Lukáš

(Muránske noviny 5/2014, 1.str)

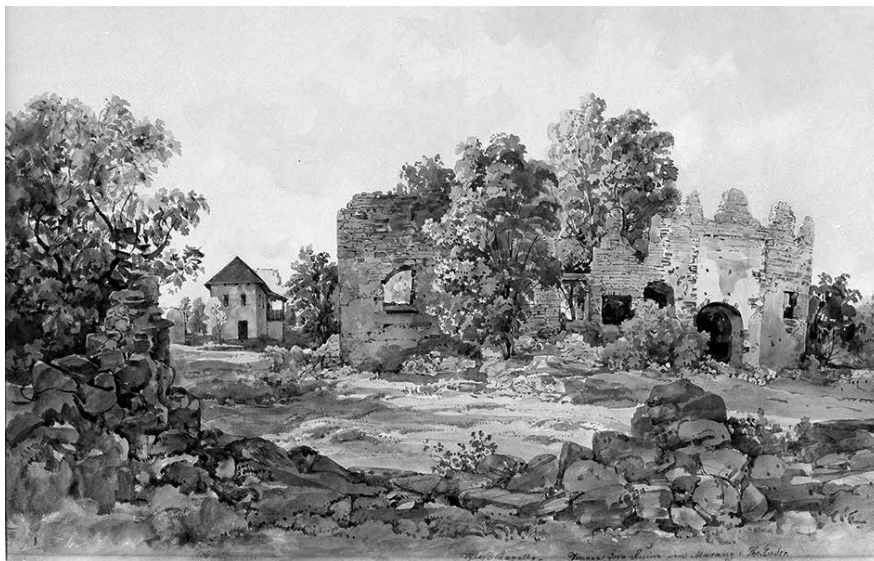
Družba trvá už 68 rokov

Volám sa Roman Vavrek a do obce Muráň som sa prisťahoval aj s manželkou Annou v roku 2016. Ale muránčanom som vlastne od malička, pretože v žltej bytovke pod Príslopom som trávil v detstve každé prázdniny u svojich starých rodičov. Keďže mi teda Muráň prirástol k srdcu, zhodou okolností som sa v prostrednej bytovke usadil aj so svojou rodinou natrvalo. Ako nadšenca histórie ma okamžite po príchode do obce zaujal hrad Muráň a jeho bohatá história. Fascinovaný časmi dávno minulými som okamžite skúpil všetky knihy o Muránskom hrade od tunajšieho rodáka Ing. Pavla Hlodáka a hltal som každú jednu stránku, ktorú napísal. Po prečítaní všetkých dostupných materiálov som založil facebookovú stránku Milovník Muránskeho hradu a vytvoril na kanáli youtube dokumentačné video s názvom Virtuálna prehliadka Muránskeho hradu, kde sa venujem najzachovalejším budovám hradu. Facebookovej stránke aj videu sa stále veľmi dobre darí, čo dokazuje aj neustále narastajúci počet videní a preto by som sa chcel na tomto mieste poďakovať hlavne Vám, obyvatelia obce Muráň a príslušného okolia, za tento veľký úspech, ktorý ma nesmierne teší a naplňa.

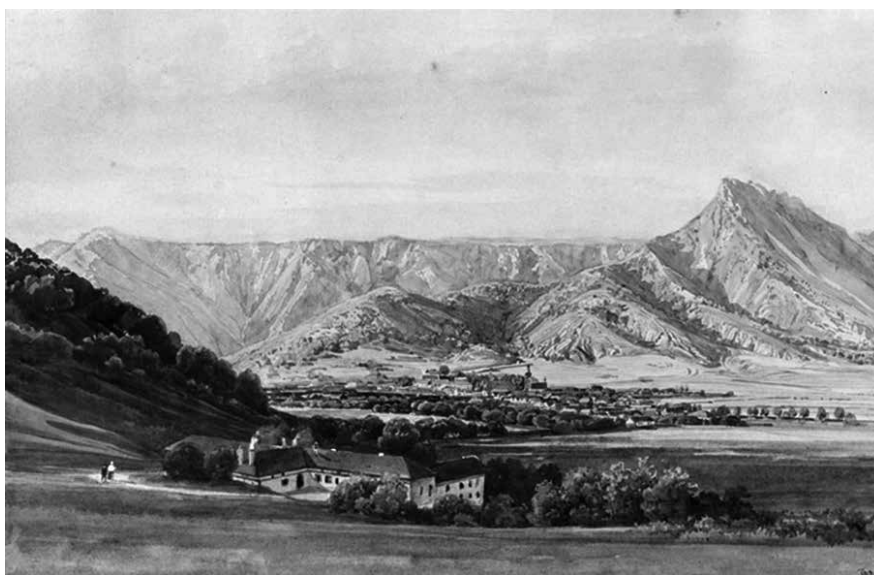
Tvorba nových projektov, ktoré sa venujú Muránskému hradu je zdĺhavá a náročná činnosť. Človek toho musí veľmi veľa prečítať, študovať dostupné pramene a pracovať s faktami. Je to veľa krát beh na dlhú trať, ale niekedy sa stane malý zázrak a človek pri skúmaní historických prameňov objaví niečo, čo bolo dlhé roky pred zrakmi verejnosti skryté. Dovolím si tvrdiť, že takýto objav sa práve podaril aj mne.

Thomas Ender (1793-1875) bol rakúsky maliar, ktorý krátko pred svojou smrťou namaloval ruinu Séčiovského paláca aj so zachovalým domom hradného kapitána. Mňa však dlhodobo trápila jedna

Milí Muránčania

Thomas Ender, ruina Séčiovského paláca 1875

Thomas Ender, panoráma Muráňa 1875

Výrobky Muránskej kameninovej manufaktúry

otázka. Keď už bol tento významný rakúsky maliar preukázateľne na Muránskom hrade v roku 1875, nenamaloval ešte aj inú maľbu z nášho regiónu? Dal som sa preto do bádania a na internete som preštudoval približne 660 jeho malieb, až kým sa nestalo niečo výnimočné, niečo v čo som už ani nedúfal. Pod záľudným názvom Städtchen am Fuß der Tatra (mestečko na okraji Tatier) sa nepochybne nachádza obec Muráň aj s panorámou Muránskeho hradu a planiny. Chybná katalogizácia maľby, kedy bola Muránska planina považovaná za Tatry zachovala túto maľbu skrytú pred zrakmi tunajších obyvateľov až do dnešných dní. Thomas Ender si zaiste ani neuvedomoval, ako o viac ako o 147 rokov od namalovania jeho maľby poteší srdcia nás všetkých, ktorí žijeme v našej nádhernej obci Muráň.

Dominantou maľby je hlavne kameninová manufaktúra (fabrika), ktorá sa nachádzala na vrchu Príslop, z ktorého je aj táto maľba zhotovená. Podľa môjho súkromného výskumu je táto maľba najstarším verným vyobrazením spomínanej manufaktúry, ktorá dávala prácu obyvateľom Muráňa bezmála 85 rokov. Vznikla na podnet Františka Koháryho, majiteľa Muránskeho panstva v roku 1823 a fungovala pravdepodobne až do roku 1908. Počas svojej histórie vyrobila tisíce nádherných ručne zdobených výrobkov, ktoré sa ešte aj dnes nachádzajú ako súčasť rodinného dedičstva v mnohých Muránskych domácnostiach.

Ostáva nám už iba dúfať, že podobných pokladov, týkajúcich sa našej obce, je v starých archívoch ešte oveľa viac a my budeme pri tých krásnych momentoch, kedy uzrú svetlo tohto sveta a pohľadia nám dušu novými poznatkami o živote našich predkov.

S pozdravom Milovník Muránskeho hradu a obce Muráň, Roman Vavrek

Žmeň rozprávok spod Muráňa

Bystrík Muránsky

Edične pripravili: Mgr. Juraj, Magdaléna a Ing. Pavel Kochjarovci

*Muránsku pláň odvodňujú nie vrchné riavy,
ale žriedla z údolných skál, tok čo majú dravý.
Z útrobov horstva vytekajú na úpäť dolu,
stekajúc sa v riekú Muráň s pramienčkami spolu.
Keby znali rozprávať aj, povesti jak bája,
vraveli by o tých vlnadách, čo kras dnuka spája:
O jaskyniach, vyzdobených farbitosťou kvapľov,
že básnik by spieval o nich, keby vhodných mal slov.
Vraveli by o jazerách, o riečkach stred siení,
o hukote vodopádov, voda kde sa pení.
Ó, aká to hudba čujná v tajných dómoch krasu!
Kto opíše, kto vyfarbí tú podzemnú krásu?*

(Úryvok, 2007, s. 58)

(Muránske noviny 4/2010, str. 4)

Don Anton Macák – umeleckým menom Bystrík Muránsky (1907 – 1972) pôsobil ako administrátor v muránskej farnosti celých dvadsať rokov (1952 – 1972). Narodil sa 25. októbra 1907 vo Vištuku. Bol vynikajúcim učiteľom, botanikom, básnikom i historikom. Venoval sa cirkevnému spevu a hudbe – spracoval Chrámový spevník a po Druhom vatikánskom koncile, na ktorom sa zúčastnil ako sprievod-

ca rožňavského biskupa Róberta Pobožného, spracoval aj slovenskú pohrebnú liturgiu. Študoval archívne pramene k dejinám hradu i obce Muráň a benediktínskeho kláštora v Hronskom Beňadiku. V lyrickej poézii sa inšpiroval krásami prírody i ľudu, ktorý poznal a miloval. Verše zhudobňoval v spolupráci so skladateľom Jánom Čambálom, zbormajstrom miešaného zboru Schola cantorum sanctae Caeciliae

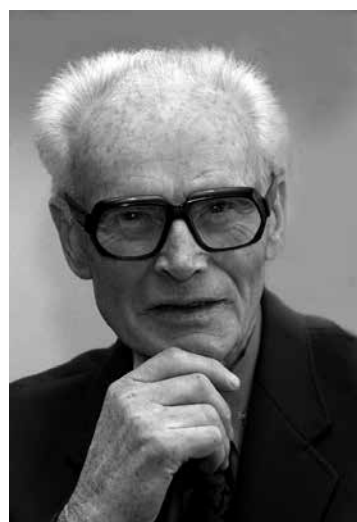
z Kladna. Zbieral a zapisoval miestne ľudové zvyky, piesne, príslovia a porekadlá a zostavil z nich zbierku Kytka piesní spod Muráňa (1958) či Žmeň povestí spod Muráňa (1968). V roku 1963 zostavil a preložil do latinčiny výber asi stopädesiatich slovenských ľudových piesní pod názvom Resonantia Tatrae. Celé dielo ostalo v rukopise. Anton Macák vďaka svojim duchovným i osobným kvalitám povzniesol svoju farnosť na vysokú úroveň. Don Anton Macák bol strýkom ďalších dvoch saleziánov s priezviskom Macák: už zosnulého Ľudovíta (+ 1994) a niekdajšieho

provinciála – otca Ernesta Macáka (nar. 1920). Z hľbokej vďaky a úcty, ako aj z túžby odovzdať jeho odkaz súčasnej generácii udelili predstaviteľia Muráňa svojmu niekdajšiemu kňazovi Antonovi Macákovi čestné občianstvo in memoriam, ktoré prevzal jeho synovec don Ernest Macák SDB. *Či znáš kraj ten divokrasy, peknou čo hýri, kde nad zašlou slávou plačú v zrúcaninách výry? Videl si tie údoliami rozorvané hory, kde zápoľa, lúka s lesom raja čaro tvorí? ... Hnal si sa už tryskom lyží striebrolesklou pláňou, keď sú hory v snežnom háve bájnou bielou paňou? To muránsky je kraj a hrad, kedysi tak slávny, a tu žije ľud svojrásny, vládca tých krás dávny.*

(Bystrík Muránsky)
zdroj internet

Ján Čambál

Ján Čambál (*17. 9. 1927 Sládkovičovo, okr. Galanta, SR, † 23. 10. 2010 Kladno) Pedagóg, zbormajster a organista, dlhoročný riaditeľ kôru v kostole sv. Václava v Kladne - Rozdělově. Neúnavný propagátor preventívneho systému dona Bosca. Po maturite v roku 1947 sa stal asistentom a zbormajstrom na cirkevnom gymnáziu v Trnave a

ďalej študoval na pedagogickom inštitúte saleziánov. Po roku 1950, kedy boli zrušené rehoľné inštitúcie, sa ako člen PTP dostal do Kladna, kde pracoval v SONP Kladno. Po zrušení PTP zostal zamestnaný v Poldovke až do odchodu do dôchodku. Ako mladý učiteľ umeleckej výchovy a chorálneho spevu počas svojich štúdií a formácie v saleziánskom pedagogickom študentáte založil v Hodoch pri Galante chlapecký detský zbor, ktorý dosiahol vysokú umeleckú úroveň. Jeho práca bola prerušená v roku 1950, kedy bol internovaný v Podolinci a nasadený na prácu na Priehrade mládeže Púchov. Ďalej bol prevychovávaný v donucovacích strediskách Kostolná av Pezinku. V septembri 1950 nastúpil do pracovného tábora PN (politicky nespoľahlivých) ako vojak. Neskôr sa z týchto táborov stali útvary PTP (pracovnotechnické prápory) a jeden z nich bol zriadený aj na Kladne. Počas svojej práce v SONP Kladno v zápusťkových kováčskych dielňach viedol mládežnícky zbor Siréna

pri závodnom klube SONP. V roku 1966 prešiel pracovať na koksárne SONP a jeho odchodom zanikol aj tento zbor. V rokoch 1962 – 1965 vyštudoval diaľkovo Ľudové konzervatórium Stredočeského kraja v Prahe. Získal dve absolútorá s vyznamenaním – v odbore zborový spev u prof. Jozefa Veselku a dirigovanie orchestra u prof. Antonína Modra. Na konci šesťdesiatych rokov

sa ujal mladých ľudí, ktorí začali v Rozděllove spoločne spievať, a stál tak pri zrode chrámového zboru Schola Cantorum Sanctae Caeciliae, ktorý viedol až do Veľkej noci roku 2004, kedy zo zdravotných dôvodov dirigovanie zanechal. Zomrel 23. 2010 na Kladne, po krátkej ťažkej chorobe.

zdroj internet

Chov koní na Muráni

datuje svoj začiatok od roku 1950, kedy bol z podnetu Oblastného riaditeľstva štátnych lesov v Bratislave a vojenských orgánov založený

na Veľkej Lúke pri Muráni žrebčín. Hlavným zámerom tohto chovu bola potreba produkcie koní horského typu pre lesné hospodárstvo

a armádu. V rokoch 1950-1956 boli postupne okrem strediska na Veľkej Lúke vybudované ďalšie štyri strediská, no v súčasnosti je chov sústredený len na Dobšinej a Veľkej Lúke. Pre meniace sa požiadavky sa postupne prechádzalo od chovu hu-

culov v čistokrvnej forme, cez zmohtňovací proces hucula krížením s inými plemenami, až sa v polovici 80. rokov minulého storočia pristúpilo k chovu zameranému na norika v čistokrvnej forme, ktorý plne vyhovuje požiadavkám lesnej prevádzky. V roku 1995 bol uznaný šľachtiteľský chov „norika muránskeho typu“ a od roku 1997 bol vyhlásený chov génovej rezervy „norika muránskeho“. Stredisko chovu koní Dobšiná je zamerané na chov chladnokrvných koní plemena norik muránskeho typu (formou pastevného odchovu) kvalitných, ľahko ovládateľných koní, použiteľných v lesnej prevádzke, poľnohospodárstve a agro-lesoturistike. Norik je kôň stredne veľkého rámca s dobrým osvalením. Je to pracovitý a dobre ovládateľný kôň, dobre živiteľný, s dobrým temperamentom a dobrým charakterom. Chov norika muránskeho typu na Veľkej Lúke zabezpečuje štátny podnik LESY Slovenskej republiky, Odštepny závod Revúca

zdroj internet

Slovenská asociácia western ridingu a rodea

Slovenská asociácia western ridingu a rodea (skr. SAWRR) je slovenská športová organizácia zaoberajúca sa podporou a rozvojom jazdeckého odvetvia western a vybranými disciplínami odvetvia rodeo. Vznikla v roku 1993 ako nástupnícka organizácia slovenskej vetvy Československého western a ródeo klubu. V súčasnosti združuje okolo 200 členov, z toho cca 50 členov jazdí súťažne. V roku 1996 sa od SAWRR odčlenila skupina jazdcov, ktorí preferovali rodeové disciplíny a založili Asociáciu rodeových športov Slovenska. SAWRR je členom Slovenskej jazdeckej federácie.

Rodeo Muráň

Prvé ródeo Muráň sa konalo v roku 1993 na Veľkej Lúke. Od roku 1997 sa rodeo každoročne koná v lokalite Peprovice.

Toto kultúrne – športové podujatie má nadregionálny význam a je v oblasti rodea, dovoľujeme si tvrdiť najväčším podujatím čo sa týka počtu návštevníkov na Slovensku.

Cieľom tohto podujatia je zaistiť slovenským jazdcom kvalitné súťaže v kvalitných podmienkach a touto kvalitou zaujať dnes už početné množstvo stálych divákov a priťahnúť nových fanúšikov k tomuto krásnemu a atraktívnemu jazdeckému športu.

Ródeové disciplíny

Barrel race

Preteky v sudoch sú rodeo, v ktorom sa kôň a jazdec pokúšajú čo

najrýchlejšie prebehnúť vzor dateľiny okolo vopred nastavených sudov. Hoci obe pohlavia súťažia na amatérskej a mládežníckej úrovni, v kolegiálnych a profesionálnych radoch, zvyčajne ide o ženské podujatie. Vyžaduje si to kombináciu atletických

Každá tyč má byť od seba vzdialená 21 stôp (6,4 metra) a prvá tyč má byť 21 stôp (6,4 metra) od štartovej čiary. Tyče musia byť umiestnené na vrchu zeme, šesť stôp (1,8 metra) na výšku, pričom žiadna základňa nesmie mať väčší priemer ako 14 palcov (35 cm).

schopností koňa a jazdeckých schopností jazdca, aby mohol bezpečne a úspešne manévrovať koňa okolo troch sudov umiestnených v trojuholníkovom vzore vo veľkej aréne.

Pole bending

Ohybanie pólov je meraná udalosť, ktorá zahŕňa koňa a jedného jazdca, ktorí bežia po tkáčskej alebo hadej ceste okolo šiestich pólov usporiadaných v rade. Nastavenie vzoru ohybania palíc je rozhodujúce pre úspech tohto podujatia. Vzor ohybania tyče má byť vedený okolo šiestich tyčí.

Toto sú merania implementované a schválené National High School Rodeo Association. Účelom univerzálneho vzoru je mať možnosť sledovať a porovnávať časy všade, kde sa bežia póly.

Team penning

Tímový koterec je západný jazdecký šport, ktorý sa vyvinul z bežnej práce na rančoch rozdeľovania dobytká do ohrád na značkovanie, škúlenie alebo prepravu. Dnes je to podujatie s rýchlym tempom, ktoré dáva tímu troch jazdcov na

koňoch 60 až 90 sekúnd (v závislosti od triedy alebo schválenia podujatia) na oddelenie troch špecificky identifikovaných kusov dobytká zo stáda 30 kusov a zaradenie do pero 16' x 24' otvorom 10' na opačnom konci arény.

Šport predstavuje 30 kusov hovädzieho dobytká, zvyčajne ročného hovädzieho dobytká (dospelé kravy alebo býky nie sú povolené), s číslami

pripevnenými na chrbte, z ktorých každý má tri čísla od 0 do 9 alebo s farebnými obojkami. Meranie času začína, keď čiarový rozhodca spustil vlajku, keď kôň vedúceho jazdca prekročil čiaru prešlapu. Vtedy oznamovateľ identifikuje dobytok, ktorý sa má oddeliť, vyvolaním náhodne vyžrebovaného čísla alebo farby obojku. Jazdci musia vystihnúť tri hlavy, ktoré boli nominované, odniesť ich na opačný koniec arény, opísať ich a požiadať o čas.

Kľúčom je tímová práca, keď všetci traja jazdci pracujú v harmónii, aby vyrezali správny dobytok a zahnali ho do ohrady, pričom zvyšok stáda (niekedy nazývaný odpad alebo špinavý dobytok) držali späť.

MURÁNSKE BUCHTY

Presný dátum kedy sa začali piecť muránske buchty neexistuje. Vie sa len, že to bolo v 70 rokoch 20. storočia. Buchty začali piecť v jedálni v pohostinstve Koruna (bývalý podnik Reštaurácie a Jedálne), kde sa táto miestna špecialita aj predávala. Vyhľadávali ju najmä turisti. Dokonca aj v našom hlavnom meste vedeli, že buchty z Muráňa sú delikatesou. Medzi prvé pekárky patrili MAGDALÉNA BALÁŽIKOVÁ, GIZELA BARILOVÁ, MÁRIA FABOVÁ, MÁRIA SKLENÁRIKOVÁ. Potom ich v predajni Lahôdok začali predávať HILDEGARDA NEMOGOVÁ, MAGDALÉNA BÁBELOVÁ, ERIKA ŠTEFANKOVÁ z Muránskej Dlhej Lúky a iné. A aká je súčasnosť? Po určitej pauze sa podarilo obci odkúpiť na námestí dom rodiny ĎORDEVIČOVEJ a zriadiť pekáreň a predajňu muránskych buchiet, veď bola by veľká škoda, keby táto tradícia upadla do zabudnutia. Dlho netrvalo a námestím sa vznášala lahodná vôňa muránskych buchiet. Prvé buchty sa začali piecť a predávať v septembri 2017. Hneď bol po nich veľký dopyt. Na túto ťažkú úlohu pečenia buchiet sa podujali mladé pekárky – cukrárky ANDREJKA SENKOVÁ, DANKA HRBÁĽOVÁ, MARTINKA SENKOVÁ a MONIKA SIMANOVÁ. Tieto mladé pekárky zaúčala pani MAGDALÉNA SOJÁKOVÁ. Aby buchty chutili tak ako si ich ľudia pamätali boli sa tieto mladé pekárky poradiť aj so skúsenou a dlhoročnou pekárkou muránskych buchiet pani BALÁŽIKOVOU, ktorá im vraj vyzradila fintu, čo treba urobiť, aby tieto buchty boli mäkké a chrumkavé. Toto nám však mladé pekárky neprezradili, veď každá správna pekárka má svoj grif a tajomstvo. V súčasnosti sa pečú buchty s náplňou tvarohovou, lekvárovou, čučoriedkovou, makovou, orechovou, nugátovou. Každý, kto zahryzne do buchty uzná, že na náplni sa nešetrí. Aby buchty dostali punc miestnej špeciality, bola im vydaná ochranná známka v januári 2018. Na námestí vo dvore pekárni bola zriadená Zóna oddychu s detským ihriskom, ktoré financoval bansko-bystrický kraj.

Modlitba za mier

- Milan Rúfus

Napomeň našich otcov,
Bože nad hviezdami.
Nech trochu myslia,
čo sa stane s nami,
keď začnú vojnu
a všetky svoje hnevy
vylejú na seba.
Tie hnevy ako plevy
pokazia zem,
i nebo bude choré.
Napomeň našich otcov
Ty, tam hore.
Že sa to nesmie.
Že ako Ty si svätý,
aj zem je svätá.
Veď chodia po nej deti.

Narodili sa

Mário FERKO

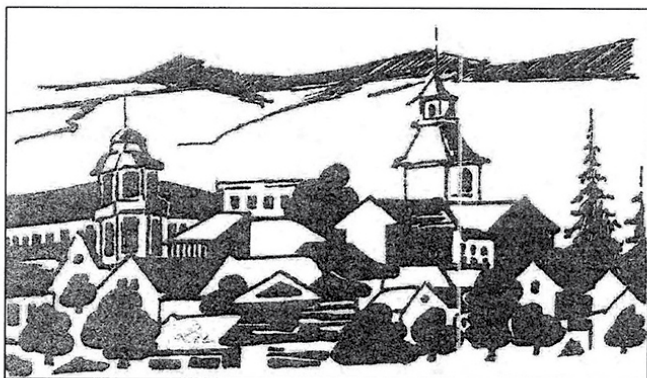
Opustili Nás

Margita Vrabcová
Štefan Cibul'a
Ladislav Aust
Magdaléna Súkeníková
Oliver Kiss

Další ráno v Muráni

Chci znovu ukořistiť
nádherný obraz jitra v Muráni.
Rychle vstávám a vidím,
jak jitřní nebe,
na němž vedle trpytíhvých hvězd
visí zlatý srpek měsíce,
bledne.
Barví se do bledě zelena,
šafránova, oranžova a ohnivě zlatova.
Vidím, jak se planoucí slunko
přehouplo přes hory
a zanechalo za sebou rudou záplavu,
která se odrážela v oknech
a žhnula v nich,
až se změnila na obvyklou modř.

V srdci si odnášim nezapomenutelný obraz.

Sylva Knedlová - Muránske ozvěny ve Fryštáku.

Oslávenci**60 ROKOV**

Štefan Štajer
Soňa Mušková
Juraj Skubach
Viera Vavreková
Cyril Bábeľa
Ladislav Chochol'
Jozef Sedlák
Juraj Kováč

70 ROKOV

Eva Orbánová
Magdaléna Kissová
Helena Jambrichová
Bohdana Halušková

80 ROKOV

Mária Šramková

91 ROKOV

Agnesa Beňová

92 ROKOV

Ibolya Chlebovičová

100 ROKOV

Anna Kotzmannová

Deň učiteľov

Jediným učiteľom hodným toho mena je ten, ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania a rozvíja cit osobnej zodpovednosti.

Jan Amos Komenský

Pri príležitosti Dňa učiteľov vyslovujeme úprimné poďakovanie za vykonanú prácu pedagogickým pracovníkom ZŠ s MŠ v Muráni.

Tento sviatok je oslavou práce všetkých pedagogických pracovníkov, ktorých práca je aj ich poslaním a preto si zaslúžia za svoje znalosti, trpezlivosť a obetu veľkú úctu a poďakovanie.

SPOMIENKA

2. Marca 2022 sme si s láskou pripomenuli pätnásť výročie straty Našej milovanej **Ing. Lidušky Kmeťovej Frandelovej.**

„Liduška, stále žiješ v Našich srdciach, a preto si pre Nás nikdy nezomrela. S večnou láskou Rebeka, Dodo, Maroško s Rodinou, Maminka, Ocko.“

SPOMIENKA

*Stíchli ústa matkine,
prestali pery sa smiať.
Budeme drahá mamička,
na Teba spomínať.*

Dňa 15. 02. 2022 uplynuli 4 roky, čo nás navždy opustila naša drahá manželka, mamka a starká

Blažena Goldschmidtová
vo veku nedožitých
64 rokov.

S láskou a úctou na ňu spomínajú manžel,
dcéry Andrejka a Tinka
s rodinami,
syn Branko s rodinou a
ostatná rodina.

